

סמל שורץ אברהם

40736

בן מרים ושמואל

נולד ב- י"ט בניסן תרפ"ט 29.4.1929

התגייס לצה"ל בשנת 1948

שרת בגדוד "גדעון" (13)

נפל ב- כ' באלול תש"י 2.9.1950

בעת מילוי תפקידו.

שׁוֹרֵץ אַבְרָהָם,

בן שמואל ומרים. נולד ביום י"ט בניסן תרפ"ט (29.4.1929) בעיר ברשוב אשר ברומניה. גודל בסביבה של מתבוללים ומכאן שלא הוקנו לו אלא מעט ערכים יהודיים מסורתיים. למד בבית-ספר שם. שנה לאחר פרוץ מלחמת-השולם השניה גורשה המשפחה להונגריה, ושם, בגלל היעדר נתינות, נעצרה על-ידי השלטונות והונסה במחנה-מעצר. בשנת 1943 סודר אברהם על-ידי הקהילה היהודית בבית-היתומים בבודפשט ושם התחיל ללמוד חשמלאות. בשנת 1944, אחרי כיבוש הונגריה בידי הנאצים, הונס לאחד מבתי-הגיתו במקום עד שנמלט משם ובתשד"ח נוצריות מזוייפות עבר את תקופת-האימים עד לשחרור העיר על-ידי צבאות רוסיה בלי שתאונה לו כל תקלה; גם פרצופו הלא-יהודי עזר לו לחמוק ולהסתתר מפני הנאצים. עם גמר שלטונם מצא את דרכו אל תנועת "עליית-הנוער" ובסיוע התנועה הציונית ("דורר הבונים") יצא את הונגריה בשנת 1946 במטרה להגיע לארץ, אבל רק בשנה שלאחריה הגיע אליה דרך מחנות-עקורים בגרמניה ובקפריסין. השתייך לגרעין במשק חל-יוסף ולמד שרברבות. ביוני 1948 נספחו הוא וחבריו לגדודי-הפלמ"ח. ביום כ' באלול תש"י (2.9.1950) נפל בקרב עם מסתובבים על-יד אילת והובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות הצבאי במחלת-יצחק.

"יהי זכרו ברוך"

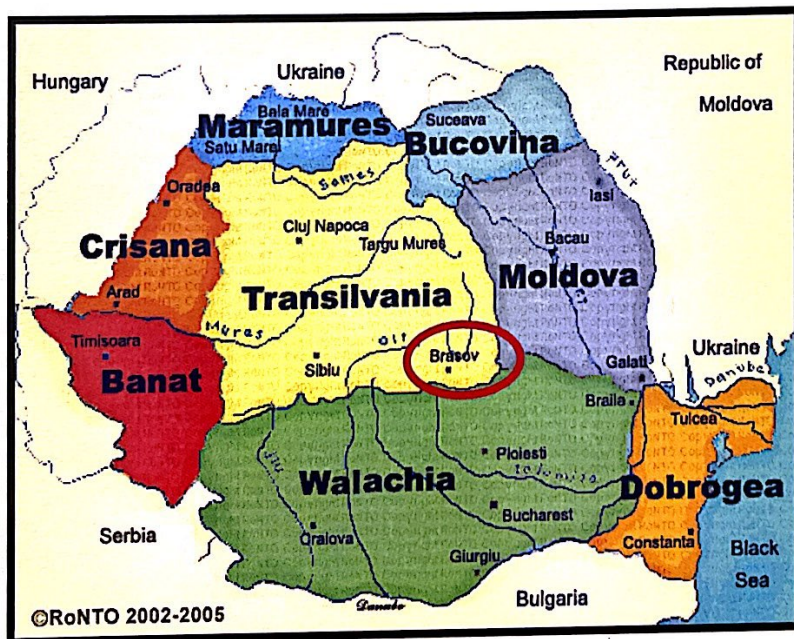
גדוד "גדעון" (13)

עיר הולדתו של אברהם ז"ל

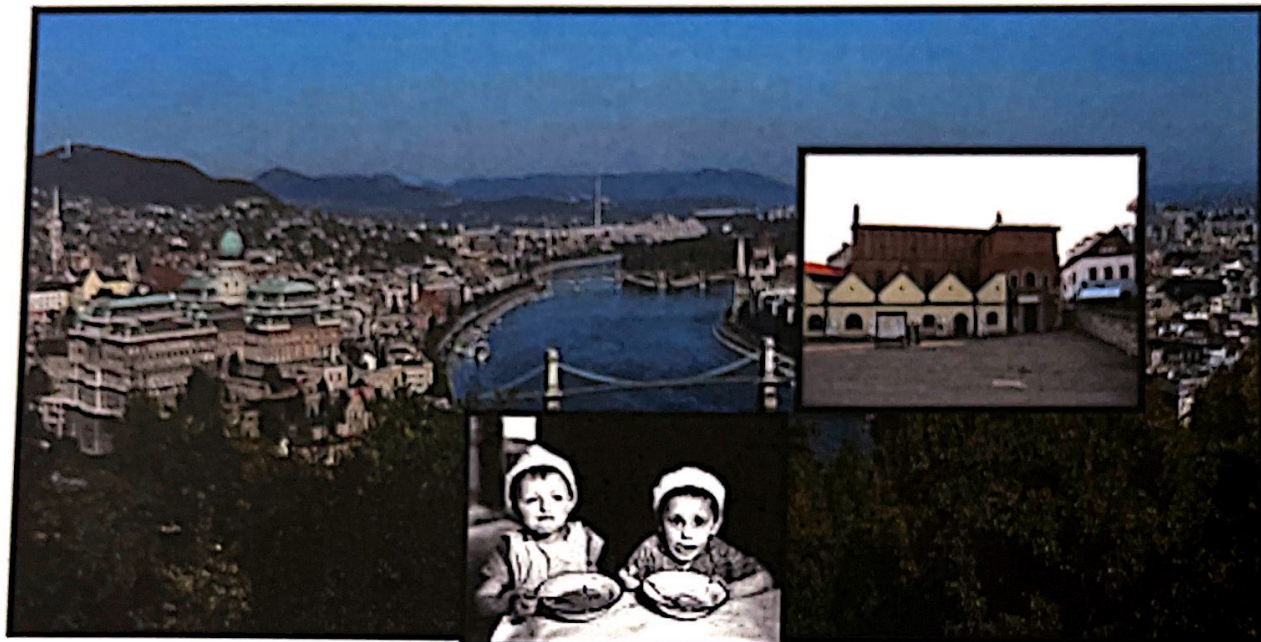
בראשוב היא עיר במרכז רומניה, בירת מחוז בראשוב. העיר ממוקמת כ-166 קילומטר צפונית לבורקשט. היא שוכנת לרגלי ההר טימפה ומוקפת ברכס הקרפטים הדרומיים בחבל ההיסטורי טרנסילבניה. על פי מפקד אוכלוסין שנערך בשנת 2002, אוכלוסיית העיר מנתה 284,596 נפש.

שם העיר נגזר מהמילה הפצינגית "barasu", שמשמעותה "מצודה". הפצינגים הם עם טורקי שחי באזור בסביבות המאה ה-11 לספירה. הרומנים וההונגרים שהגיעו לאזור אימצו את השם. במאה ה-12 התיישבו בה סוחרים גרמנים מסקסוניה, שקראו לעיר "קרונשטאט". במאה ה-14 נבנתה חומת העיר.

במהלך תקופה קצרה בין 1950 ל-1960 שונה שמה של העיר על ידי השלטונות הקומוניסטיים ברומניה "עירו של סטלין".

העיר בודפשט ובית ביתומים

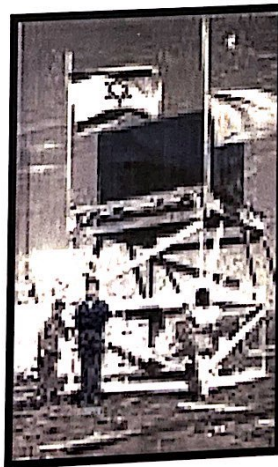

תנועה בה השתתף אברם ז"ל

הבונים דרור היא תנועת נוער יהודית עולמית, המגדירה את עצמה כתנועת אחות של תנועת הנוער העובד והלומד. התנועה הוקמה בשנת 1980 כאיחוד של שתי תנועות נוער ציוניות - הבונים, שקמה בבריטניה ופעלה בעיקר במדינות דוברות האנגלית, ו-דרור, ששורשיה במזרח אירופה.

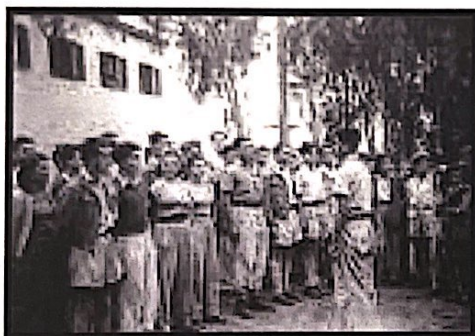
התנועה דוגלת בערכי העבודה, הציונות והסוציאליזם. מטרתה הן חיזוק הקשר של יהודי התפוצות עם ישראל והכשרת צעירים שיגשימו את עקרונות הצדק החברתי, השוויון והדו-קיום בישראל ובתפוצות.

דרור הבונים יצא את הונגריה בשנת 1946 במטרה להגיע לארץ

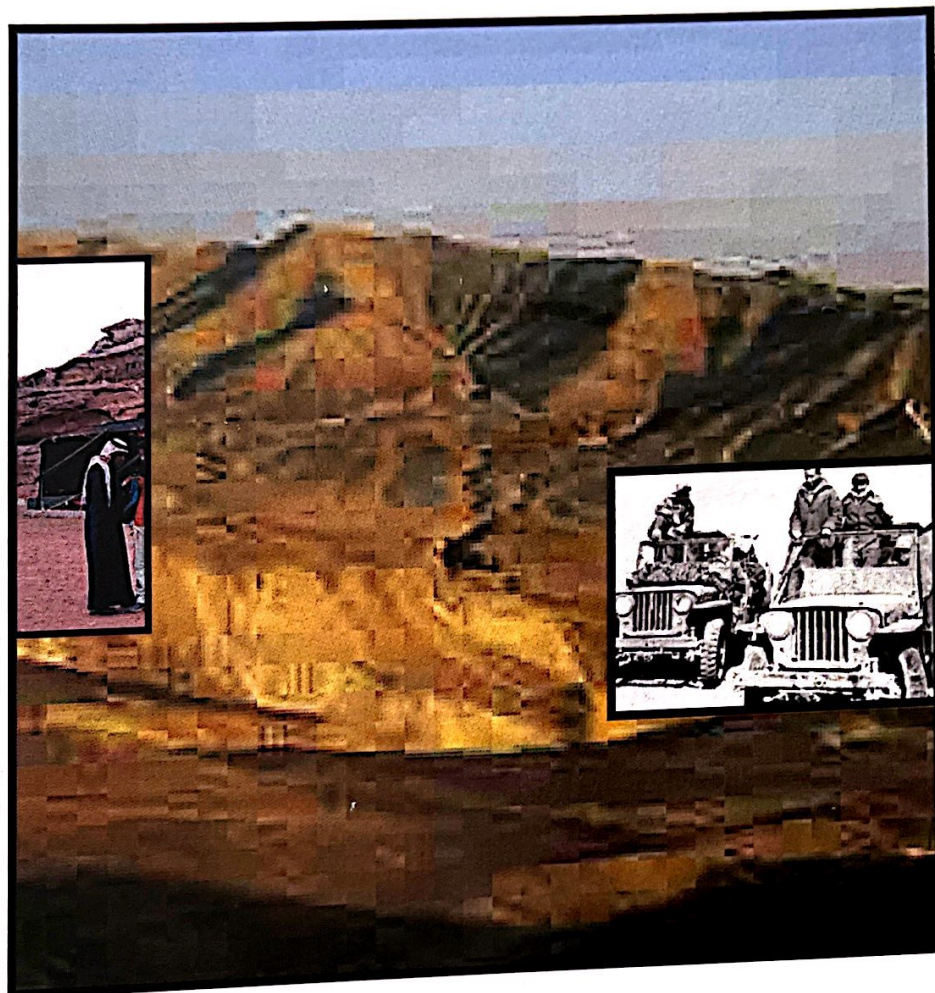

תנועת הנוער בה השתתף אברהם ז"ל

עליית הנוער הייתה תנועה ציונית שהוקמה בגרמניה, במטרה להעלות צעירים יהודים לארץ ישראל, ולהכשיר אותם לעבודה חקלאית. בשנת 1932 בגרמניה, פוטרו 12 נערים יהודים מעבודתם בשל היותם יהודים. הנערים פנו אל רחה פריאר שתסייע להם במציאת עבודה. בעקבות פניה זו, והקשיים המצטברים של נוער יהודי גרמניה כתוצאה מהאנטישמיות העולה וגואה, העלתה רחה פריאר את ההצעה להעלות נוער יהודי מגרמניה לארץ ישראל וליישבם במשקים, שם הם ימשיכו את לימודיהם, יעבדו את האדמה ויסייעו בגאולת הארץ. לשם כך, היא פנתה אל גורמים מרכזיים שונים, כגון: הסתדרות העובדים בארץ ישראל, ההסתדרות הציונית בגרמניה, ויצ"ו, עזרא, וכו'. בשנת 1933, בקונגרס הציוני ה-18 בפראג הוחלט על הקמת משרד אשר יפעל ליישובם של יהודים יוצאי גרמניה בארץ ישראל. לראש מפעל זה נתמנה חיים ויצמן. ארתור רופין נתמנה למנהל מחלקה זו בארגון הסוכנות היהודית. ויצמן ורופין החליטו לפעול על מנת להעלות את נוער יהודי גרמניה לארץ. הם פנו אל הנרייטה סאלד בבקשה שתנהל מפעל זה. סאלד, מייסדת ההסתדרות הציונית הדסה לנשים בארצות הברית ונשיאת ארגון זה, עלתה לארץ בשנת 1920, שם המשיכה בפעילות ציבורית. היא ריכזה את "הדסה" בארץ, היוותה חלק מההנהלה הציונית, ונבחרה אף לנהל את הסוכנות היהודית. לאחר מספר שנים, היא נבחרה להנהלת הועד הלאומי, בו ייסדה את המחלקה לעבודה סוציאלית וניהלה אותה. ויצמן ורופין היו משוכנעים כי היא המתאימה והמוכשרת ביותר לנהל את עליית הנוער. בתחילה, היא סרבה לבקשתם, אולם לאחר ביקורה בגרמניה היא שוכנעה ולקחה תפקיד זה על עצמה. היא כונתה "אם עליית הנוער", והייתה לה השפעה מרובה על הלך הרוח האידיאולוגי וכן על הצד המעשי בארגון.

אזור הנפילה שבו נהרג אברהם ז"ל

מורשת גדוד 'גדעון' (13)

מקור שמו של גדוד 13 הוא המצביא- שופט גדול גדעון. לגדעון הייתה מטרה ברורה הוא היה מחושב, מהוגן וידע לנצל יתרונות וחסרונות. כך גם גדוד גדעון של צבא מדינת ישראל של ימינו.

הגדוד הוקם עם החטיבה בפברואר 1948. במלחמת העצמאות פעלו לוחמי הגדוד במסגרת תוכנית ד' של ההגנה. גדוד גדעון היה צריך להשתלט על כוכב הירדן בניסיון לחסום את נחל תבור. במסגרת התרומה במלחמה השתתף הגדוד בכמה מבצעים שביניהם מבצע "ארז" שכלל גם את כיבוש פסגת הגלבוע. באותו מבצע, בשל התקפות כבדות של הצבא העירקי, נסוג הגדוד ולוחמיו יצרו קו הגנה חדש ברכס גבעות ג'נין.

מבצע "אסף", המבצע הראשון שהתרחש בנגב, שבמהלכו השתלטו לוחמי הגדוד, בשיתוף גדוד הפשיטה הממוכן (גדוד 89) על המוצבים שייח נוראן וחירבת אל מעיין. למרות התקפות המצרים הצליח גדוד גדעון להחזיק מעמד ואף לגרום לצבא המצרי אבדות רבות בחיי אדם ובאמל"ח.

מבצע נוסף שהשתתפו בו לוחמי הגדוד במלחמת העצמאות הוא מבצע "חורב" שמטרתו הייתה מיגור הצבא המצרי הפולש וגירושו משטח ישראל. ב- 28 לדצמבר נכבש המשלט ע"י לוחמי גדוד גדעון.

בין מלחמת העצמאות למלחמת קדש השתתף הגדוד בקרב תל-אל-מוטילה אשר היה קרב קשה ועקוב מדם בגלל שינויים שנערכו בחטיבה-רמת האימון ירדה וכך גם המשמעת והמקצועיות, מה שהביא לכך שהחטיבה בכלל והגדוד בפרט שילמו מחיר כבד- 40 מלוחמי החטיבה נהרגו.

במבצע קדש לוחמי הגדוד לקחו חלק בקרב כיבוש מוצבי צומת רפיח שמטרתו הייתה לשחרר את הצומת על מנת שכוחות שריון יוכלו להכנס לעבר אל- עריש. בראשון לנובמבר הושלמו משימות החטיבה- נכבש מתחם רפיח וחטיבת השריון החלה לנוע לעבר אל-עריש.

בין מלחמת קדש לששת הימים השתתף הגדוד במבצע "סנונית"- פשיטה על כפר נוקייב, מבצע "צוק-סלע" ומבצע "מאזניים" שהיו חלק מפעילות יזומה של צה"ל כנגד יעדים בירדן ובלבנון במטרה להפסיק את המחבלים מתחומם.

במלחמת ששת הימים לקח חלק הגדוד בעיקר בשלבים המאוחרים יותר לכיבוש תל פאתר ותל עזזיאת וסייע לחטיבה בטיהור מתחם זעורה. מלחמת יום הכיפורים תפסה את גדוד 13 בכוננות בקו צפון שם מוצבים רבים שאותם איישו ספגו הפגזות כבדות, אך החזיקו מעמד בגבורה ואף העבירו מידע מודיעיני לחטיבה 7 שלחמה באזור.

בין מלחמת יום כיפור למלחמת שלום הגליל השתתפו לוחמי הגדוד במבצע ליטני שמטרתו הייתה חיסול בסיס מחבלים לאורך רצועת דרום לבנון. הגדוד, בשיתוף כל חטיבת גולני טיהר כבש וטיהר מבצרים רבים בהם שכנו מאות מחבלים.

במבצע שלום הגליל השתתף הגדוד בקרב על כפר סיל וכן גדוד גדעון היה שותף למאמץ המתמשך של צה"ל לכתר את ביירות. לאחר מלחמת לבנון היה שותף הגדוד בתהליך הממושך והאיטי של נסיגת כוחות צה"ל מרוב שטחי לבנון.

מאז ועד היום הגדוד ממשיך בפעילות שוטפת בהגנה על יישובי גבול הצפון, וכן יהודה ושומרון ואזור חבל עזה.

"חרב לה' ולגדעון"

שנות החמישים הראשונות בחטיבה

ההרכב האנושי של החטיבה (1950-1953)

לוחמים ומפקדים רבים עברו את כור ההיתוך של חטיבת גולני במלחמת העצמאות. אלפים רבים נשאו ונושאים בגאווה את התואר: "דור תש"ח של חטיבת גולני". בגלל מאות החללים ואלפי הלוחמים, אשר שירתו בחטיבת גולני במלחמת השחרור ועברו במסגרת גדודיה ויחידותיה את דרך הקרבות הארוכה והעקובה מדם, מהרי הגליל ומישורי העמקים אל ערבות הנגב, בזכותם, מן חסתם, נקבע בסתיו 1949, כי חטיבה מס' 1, חטיבת גולני, תישאר כחטיבת חיל רגלים סדירה במערך הסדיר של צה"ל.

אלא שבתוך שלוש שנים, בתקופת פיקודם של דן לנר ז"ל (1950), אברהם יפה ז"ל (1950-1951) ומאיר עמית יבדל"א (1951-1952) כמפקדי חטיבה, (נחום גולן סיים שירותו כמח"ט גולני באפריל 1950), חל מהפך אמיתי בהרכב האנושי של חטיבת גולני. רוב רובם של הלוחמים בגדודים היו חיילים צעירים בני 18-20, בני העלייה ההמונית של ראשית שנות החמישים, וחטיבת גולני קיבצה בתוכה עולים חדשים רבים, יוצאי שבעים גלויות, חסרי נסיון צבאי וקרבי, ו"ירוקים" בצה"ל ובמדינה.

מסדר טירונים

במשך חמש השנים המפרידות בין קדבות תל-אל-מוטילה (מאי 1951) ובין קדבות מתחמי רפיח (נובמבר 1956) במסגרת מבצע "קדש" פיקדו על החטיבה שלושה מח"טים נוספים: אסף שמחוני ד"ל (1953-1955), יששכר שדמי יבדל"א (1954-1955) וחיים בן-דוד ד"ל (1955-1956). היו אלה חמש שנים של אימונים קשים, פעילות מבצעית מוגבלת (גדוד "ברק" של החטיבה נטל חלק במבצע "הר'געש", פעולת גמול גדולה נגד חמצרים באזור הסבחה וואדי סירם, בנובמבר 1955), קליטת כוח-אדם נוסף ואימוני חזק, טיפוח המשמעת וגאוות-היחידה, ופעילות בטחון-שוטף שגרתית, בדרך כלל בגבול הישראלי-סורי.

במבצע "הר'געש" (פעולת הסבחה), כבשו לוחמי גדוד "ברק", את מוצבי ואדי סירם; פלוגה ב' את מוצבי "רבקה 1" ו"רבקה 2", ופלוגה ה' בפיקודו של סרן קלמן מגן את מוצב "תמר". אבידות המצרים במוצבי ואדי סירם היו 11 הרוגים ו-7 שבויים. מחיילי גולני נפצעו 11. בדצמבר 1955 השתתפו חיילי פלוגה ג' מגדוד "הבוקעים הראשון" (עדיין במסגרת חטיבת "גבעתי" חסדירה) במבצע "על-זית" ("פעולת כנרת") נגד מוצבי הסורים בחופה הצפון-מזרחי של הכנרת, וכבשו את מוצב גוקייב החדשה.

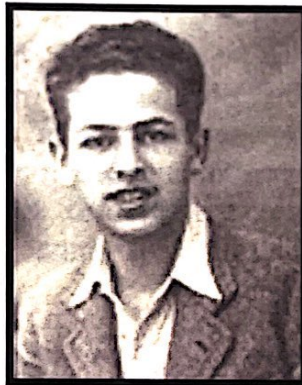

חדרי מגורים לפני מסדר

אברהם שוארץ

ז"ל

שורץ אברהם ז"ל
1929-1950

